

PROGRAM WYCHOWAWCZY

PRZEDSZKOŁA PUBLICZNEGO IM.J. TUWIMA

W KOWALI

*Dwa szczęścia są na świecie;
Jedno małe-być szczęśliwym
Drugie wielkie- uszczęśliwiać innych
Julian Tuwim*

SPIS TREŚCI

Wstęp

- I. Założenia programu
 1. Zadania przedszkola
 2. Obowiązki nauczyciela
 3. Prawa i obowiązki dziecka
 4. Prawa i obowiązki rodziców
- II. Cele programu
 1. Cel główny
 2. Cele szczegółowe
- III. Formy
- IV. Metody
- V. System wzmocnień
 1. Formy nagradzania
 2. Środki zaradcze
 3. Zasady budowania systemu motywacji
- VI. Współpraca z rodzicami
 1. Zasady współpracy wychowawczej z rodzicami
 2. Formy realizacji oddziaływań wychowawczych
 3. Formy współpracy
- VII. Ewaluacja
- VIII. Bloki tematyczne
 1. Kultura bycia
 2. Bezpieczeństwo
 3. Zdrowie
 4. Kontakty społeczne
 5. Moja Ojczyzna
 6. Świat wartości
- IX. Bibliografia
- X. Aneks

WSTĘP

Wychowanie to złożony i długotrwały proces. To droga poznawania i odkrywania. Na tej drodze rodzi się i rozwija wolność i godność osoby oraz społeczna komunikacja, odpowiedzialność i dobro wspólne.

Pierwotne i największe prawa wychowawcze w stosunku do swoich dzieci posiadają rodzice. Rolą nauczycieli jest wspieranie rodziców w dziedzinie wychowania i stąd wynikają dwie ważne konsekwencje:

- nauczyciele nie ponoszą wyłącznej i całkowitej odpowiedzialności za wszystkie możliwe zadania wychowawcze,
- kierunek działalności wychowawczej nie może być sprzeczny z wolą rodziców.

Realizując program wychowawczy przedszkola, pragniemy stworzyć naszym wychowankom środowisko sprzyjające prawidłowemu, wszechstronnemu rozwojowi. Służyć temu będą działania prowadzące do zintegrowania środowiska przedszkolnego z uwzględnieniem wszystkich podmiotów tj. dzieci, nauczycieli, rodziców i innych pracowników przedszkola.

Program opracowany został na podstawie:

- Podstawy programowej wychowania przedszkolnego - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 maja 2014 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U.poz. 803).
- Art. 22a Ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)
- Konwencji Praw Dziecka uchwalonej na Zgromadzeniu Ogólnym ONZ /Dz.U.z 1991r.,nr 120 poz.526/
- Wniosków i ustaleń Rady Pedagogicznej.

I. ZAŁOŻENIA PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO

1. Zadania przedszkola

1. Badanie oczekiwań rodziców w zakresie metod wychowawczych.
2. Poznawanie i stosowanie metod skutecznego oddziaływania wychowawczego.
3. Systematyczne przeprowadzanie zajęć profilaktyczno – edukacyjnych uczących dzieci, jak radzić sobie w trudnych sytuacjach oraz chroniących je przed niebezpieczeństwem.
4. Współdziałanie z instytucjami oraz specjalistami w celu otoczenia opieką i terapią dzieci dotkniętych przemocą.
5. Współdziałanie z rodzicami z wykorzystaniem skutecznych środków komunikacji interpersonalnej dla wspólnego rozwiązywania problemów.
6. Wspieranie działań wychowawczych rodziców oraz integrowanie oddziaływań wychowawczych przedszkola, rodziny i środowiska.
7. Prowadzenie dostosowanych do możliwości dzieci form wyrabiających asertywność, poczucie własnej wartości, umiejętność słuchania innych i skuteczną komunikację międzyludzką.
8. Stosowanie systemu wzmacniania pozytywnych zachowań dzieci.
9. Uczenie tolerancji i akceptacji inności.

2. Obowiązki nauczyciela:

1. Systematyczne poszerzanie zakresu swoich kompetencji wychowawczych.
2. Poznawania środowiska wychowawczego dziecka, w szczególności oczekiwań rodziców wobec przedszkola.
3. Tworzenie bezpiecznej dla dziecka atmosfery, warunkującej zdrowie fizyczne i psychiczne.
4. Kształtowanie powszechnie uznanych postaw, zgodnie z wartościami: dobra, prawdy, piękna, miłości.
5. Stosowanie środków wychowawczych wzmacniających pozytywne zachowania dzieci.
6. Eliminowanie zachowań niepożądanych.
7. Współdziałanie z rodziną dziecka w celu ujednoczenia oddziaływań wychowawczych.
8. Wzajemne wspieranie działań w ramach współpracy koleżeńskiej.

3. Prawa i obowiązki dziecka

Dziecko w przedszkolu ma zagwarantowane prawa wynikające z Konwencji Praw Dziecka, w tym prawo do:

- poszanowania własnej godności i nietykalności
- posiadania własnego zdania i możliwości wyrażania go
- popełniania błędów i możliwości naprawiania ich
- akceptacji takim jakim ono jest
- przebywania w warunkach sprzyjających jego rozwojowi
- przebywania w warunkach zabezpieczających bezpieczeństwo i ochronę zdrowia
- korzystania z dóbr kulturalnych
- poszanowania własności
- znajomości swoich praw i korzystania z nich
- ciszy, spokoju i samotności, gdy tego potrzebuje
- korzystania z kontaktów interpersonalnych z dziećmi i dorosłymi
- kształtowania prawidłowych kontaktów społecznych
- bawieni się i wybierania towarzyszy zabaw
- pomocy dorosłych w sytuacjach trudnych dla niego
- zdobywania wiedzy i umiejętności, badania i eksperymentowania
- podejmowania decyzji (ograniczonego względami bezpieczeństwa) i ponoszenia ich konsekwencji
- uczestniczenia we wszystkich formach aktywności
- snu i wypoczynku, gdy tego potrzebuje
- ochrony przed wszelkimi formami wyrażania przemocy fizycznej lub psychicznej

W trosce o bezpieczeństwo własne i innych dziecko ma obowiązek przestrzegać wszelkich umów, a w szczególności:

- nie oddalać się od grupy bez wiedzy nauczyciela
- sygnalizować złe samopoczucie i potrzeby fizjologiczne oraz zgłaszać wszelkie przykre wypadki związane ze zdrowiem własnym i innych dzieci
- dbać o sprzęt i zabawki znajdujące się w przedszkolu i na terenie ogrodu przedszkolnego
- dbać o estetykę i czystość pomieszczeń, w których przebywa
- przejawiać właściwy stosunek do dzieci i osób dorosłych, wynikający z postaw respektowania podstawowych norm społecznych i etycznych

4. Prawa i obowiązki rodziców

Rodzice mają prawo

- zapoznać się z programem oraz zadaniami wynikającymi z planu pracy przedszkola
- uzyskiwać na bieżąco rzetelne informacje na temat swojego dziecka
- wyrażać i przekazywać nauczycielowi i dyrektorowi wnioski, propozycje i uwagi dotyczące pracy przedszkola
- wyrażać i przekazywać opinie na temat pracy przedszkola organowi prowadzącemu i nadzorującemu pracę pedagogiczną poprzez swoje przedstawicielstwo – Radę Rodziców
- decydować o liczbie godzin pobytu dziecka w przedszkolu
- uczestniczyć w formach współpracy proponowanych przez przedszkole
- decydować o rodzaju zajęć dodatkowych dla dziecka

Obowiązki rodziców

- przestrzegać postanowień Statutu Przedszkola
- wyposażyć dziecko w niezbędną odzież i przybory
- respektować uchwały Rady Pedagogicznej i Rady Rodziców w ramach ich kompetencji
- przyprowadzać i odbierać dziecko z przedszkola osobiście lub przez upoważnione osoby, zapewniając dziecku pełne bezpieczeństwo
- przestrzegać godzin pracy przedszkola
- terminowo dokonywać opłat za pobyt dziecka w przedszkolu
- informować o przyczynach nieobecności dziecka w przedszkolu, chorobach zakaźnych i innych dolegliwościach
- wykazywać zainteresowanie postępami dziecka w procesie wychowawczo – dydaktycznym
- uczestniczyć w zebraniach z rodzicami

II. CELE PROGRAMU

1. Cel główny

Tworzenie warunków do pełnego rozwoju osobowego każdego wychowanka, zgodnego z jego wrodzonym potencjałem i możliwościami w relacjach ze środowiskiem społeczno – kulturowym i przyrodniczym.

2. Cele szczegółowe

- kształtowanie podstawowych postaw moralnych: życzliwości, tolerancji, uczciwości, sprawiedliwości, odpowiedzialności i opiekuńczości,
- pomoc dziecku w budowaniu pozytywnego obrazu własnego JA i rozwijaniu wiary we własne możliwości sprawcze,
- rozwijanie umiejętności zgodnego współżycia i współdziałania z rówieśnikami i najbliższym środowiskiem oraz umiejętności rozwiązywania konfliktów na zasadzie kompromisu i uwzględnianie potrzeb innych,
- rozwijanie umiejętności rozróżniania dobra od zła,
- wdrażanie do przestrzegania zasad warunkujących bezpieczeństwo,
- tworzenie więzi uczuciowej z rodziną i środowiskiem, w którym dziecko wzrasta,
- uświadomienie dzieciom ich praw i obowiązków

III. FORMY PRACY

- praca indywidualna
- zabawa i inne rodzaje działalności dzieci pozwalające na rozwijanie własnej inicjatywy,
- czynności samoobsługowe, praca użyteczna
- spacer i wycieczki
- zajęcia organizowane przez nauczycielkę
- uroczystości przedszkolne
- konkursy, festyny, przeglądy
- zabawy i gry z elementem współzawodnictwa
- warsztaty i zajęcia z udziałem rodziców
- spotkania z ciekawymi ludźmi
- akcje lokalne o charakterze charytatywnym

IV. METODY PRACY

- metody podające (przyswajanie): opowiadanie, pogadanka, historyjka obrazkowa, wiersze, piosenki, praca z tekstem,
- metody problemowe (odkrywanie): gry dydaktyczne, giełda pomysłów, inscenizacja,
- metody aktywizujące (przeżywanie): drama, wystawa (ekspozycja), pokaz,
- metody praktyczne (działanie): ćwiczenia, gry dydaktyczne, zabawy intelektualne,
- metoda Pedagogiki Zabawy
- metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne
- metody relaksacyjne.

V. SYSTEM WZMOCNIENÍ

Dzieci potrzebują precyzyjnego określenia, co jest dozwolone, a czego nie wolno. Opracowując wspólnie z nimi „Kodeks postępowania” musimy zarówno wspierać i motywować je do przestrzegania obowiązujących norm i zasad, jak również konsekwentnie je egzekwować. Skutecznym środkiem wychowania są **nagrody i pochwały**. Mają one wartość zachęcającą do pracy dla każdego człowieka, a tym bardziej dla dziecka. Uznanie i akceptacja mobilizują do dalszych wysiłków.

1. Formy nagradzania

- pochwała wobec grupy
- pochwała indywidualna
- pochwała przed rodzicami
- atrakcyjne spędzanie czasu, atrakcyjna zabawka
- darzenie dziecka szczególnym zaufaniem (zwiększenie zakresu jego samodzielności, powierzenie ważnych zadań)
- drobne nagrody rzeczowe (emblematy, naklejki, odznaki itp.)
- nagroda dnia (w grupowym systemie motywacji)

Dziecko jest nagradzane za:

- stosowanie ustalonych umów i zasad
- wysiłek włożony w wykonywanie pracy, zadania
- wypełnienie podjętych obowiązków
- bezinteresowną pomoc innym
- aktywny udział w pracach grupy

2. Środki zaradcze

- wspólne rozwiązywanie problemów wg procedury:
 - określenie problemu przez strony konfliktu (co im przeszkadza, co się stało, jakie towarzyszą przeżyciu uczucia)
 - propozycje rozwiązania problemu (burza mózgów), spisanie ich
 - ocena propozycji i wybór rozwiązania, na które zgadza się większość
 - wspólne ustalenie konsekwencji niewypełnienia umowy
- kara naturalna jako bezpośrednie następstwo winy (w sytuacjach nie zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu dziecka)
- zastosowanie aktywności mającej na celu rozładowanie negatywnych emocji
- upomnienie słowne (przypomnienie obowiązujących zasad)
- rozmowa – przedstawienie następstw zachowania (skłonienie dziecka do autorefleksji)
- wyrażenie przez nauczycielkę niezadowolenia z powodu zachowania dziecka
- odsunięcie na krótki czas od zabawy, pełnionych funkcji
- poinformowanie rodziców o przewinieniu

Dziecko jest upomniane, gdy:

- nie przestrzega ustalonych norm i zasad współżycia w grupie
- stwarza sytuację zagrażającą bezpieczeństwu i zdrowiu własnemu i innych
- zachowuje się agresywnie
- niszczy wytwory pracy innych, ich własność
- celowo nie wywiązuje się z podjętych obowiązków

3. Zasady budowania systemu motywacji

- łączyć nagrody konkretne ze społecznymi
- stosować nagrody zaraz po wystąpieniu zachowania pożądanego
- przechodzić od nagradzania ciągłego do sporadycznego
- unikać nadmiaru nagród
- nagradzać również próby wykonania czynności, wysiłek a nie tylko efekt
- zachować konsekwencję w stosowaniu wzmocnień

VI. WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

1. Zasady współpracy wychowawczej z rodzicami

- przekazywanie rodzicom rzetelnej informacji na temat postępowania dziecka, jego zachowania i przyczyn ewentualnych niepowodzeń
- zapewnienie rodzicom pomocy psychologiczno – pedagogicznej
- okazywanie im pomocy w działaniach wychowawczych wobec dzieci i otrzymywanie od nich pomocy w działaniach podejmowanych przez nauczycieli
- włączanie rodziców i innych członków rodzin do podejmowanych działań na rzecz przedszkola
- szerzenie wiedzy pedagogicznej wśród rodziców
- poznanie sytuacji i warunków domowych dziecka oraz poznanie potrzeb opiekuńczo – wychowawczych dzieci.

2. Formy realizacji oddziaływań wychowawczych

- opracowanie i realizacja planu pracy wychowawczo – dydaktycznej w danym roku szkolnym
- umieszczanie w miesięcznych planach pracy nauczycieli problematyki dotyczącej kształtowania pozytywnych zachowań dzieci
- realizacja przez nauczycieli zawartych w planach treści poprzez zabawy i inne formy aktywizujące działania dzieci i rodziców
- opracowanie harmonogramu imprez przedszkolnych
- opracowanie systemu wzmacniania pozytywnych zachowań dzieci
- opracowanie planu współpracy ze rodzicami i środowiskiem lokalnym

3. Formy współpracy

- kontakty indywidualne
- dyżury wychowawcze
- zajęcia otwarte dla rodziców
- zebrania ogólne i grupowe
- strona internetowa przedszkola
- uroczystości przedszkolne

VII. EWALUACJA PROGRAMU

Miarą osiągnięcia sukcesu w realizacji programu wychowawczego będzie:

Obraz dziecka – szczęśliwego, radosnego, otwartego na siebie i innych, ciekawego świata, które zna zasady i normy zgodnego współżycia w grupie; chętnego nieś pomoc, wrażliwego na krzywdę i niesprawiedliwość, potrafiącego odróżniać dobro od zła i znającego swoje prawa i obowiązki.

Obraz rodziców – chętnych na propozycje i sugestie nauczyciela, podejmujących szereg działań mających na celu ujednoczenie oddziaływań wychowawczych obu środowisk, włączających się w życie przedszkola.

Obraz nauczyciela – zadowolonego z jednolitych oddziaływań wychowawczych przedszkola i domu rodzinnego dziecka i osiągniętych pozytywnych efektów w pracy wychowawczej,

1. Analiza dokumentacji pedagogicznej

- plany miesięczne
- zapisy w dziennikach
- arkusze obserwacji rozwoju dzieci
- arkusze obserwacji nauczycieli
- sprawozdania z realizacji programu

2. Analiza dokumentacji współpracy z rodzicami

- protokoły zebrań z rodzicami
- karty indywidualnych spotkań z rodzicami
- informacje zwrotne od rodziców
- arkusze obserwacji rozwoju dzieci
- arkusze gotowości szkolnej

3. Analiza twórczości dziecięcej (słownej, muzycznej, plastycznej, teatralnej).

4. Rozmowy z dziećmi, rodzicami, wychowawcami grup.

5. Prezentacje dokonań dzieci (fotoreportaże w kąciку dla rodziców, wystawki prac, strona www).

Powyższe informacje będą dokumentowane na bieżąco w formie ankiet, sprawozdań, scenariuszy zajęć, protokołów z zebrań z rodzicami zgodnie z zadaniami przedstawionymi w poszczególnych blokach tematycznych. Zgromadzone w ten sposób informacje i wskazówki posłużą do usprawniania niniejszego programu.

VIII. BLOKI TEMATYCZNE

Program wychowawczy został ujęty w następujące bloki tematyczne:

1. KULTURA BYCIA
2. BEZPIECZEŃSTWO
3. ZDROWIE
4. KONTAKTY SPOŁECZNE
5. MOJA OJCZYZNA
6. ŚWIAT WARTOŚCI

1. KULTURA BYCIA

NORMY POSTĘPOWANIA	CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSOBY REALIZACJI	EWALUACJA
- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -
<p>UŻYWAM FORM GRZECZNOŚCIOWYCH</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dostarczanie dzieciom wzorców właściwego zachowania się - tworzenie sytuacji wyjaśniających zasady dobrego zachowania się - utrwalanie nawyków kulturalnego zachowania się w miejscach publicznych 	<p>Opowiadania, bajki, wiersze, teatryki i inne formy literackiego przekazu</p> <p>Sytuacje dnia codziennego Drama Spacery, wycieczki</p>	<p>Analiza zachowań dzieci /karty obserwacji/ Ankiety, wywiad z rodzicami Scenariusze zajęć</p>
<p>JESTEM MIŁY DLA INNYCH /DZIECI, DOROSŁYCH/</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uwrażliwianie dzieci na potrzeby bliskich/spokojne, ciche zachowanie się gdy pracują, odpoczywają./ -zapoznanie z bezpiecznymi sposobami rozładowywania emocji bez wyrządzania krzywdy innym - rozumienie, że inne dzieci mają takie same potrzeby /chęć uczestniczenia w zabawie, korzystania z atrakcyjnej zabawki itp./ 	<p>Zawieranie umów – znaki graficzne, wzmocnienia pozytywne,</p> <p>„Kącik wyciszenia”</p> <p>„Kącik solenizanta”</p> <p>organizowanie zabaw i zajęć dla dzieci z młodszymi grupami</p>	<p>Scenariusze Kronika grupowa Kalendarz urodzinowy dzieci zdjęcia</p>

- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -
<p style="text-align: center;">JESTEM MIŁY DLA INNYCH /DZIECI, DOROSŁYCH/</p>	<ul style="list-style-type: none"> -samodzielne podejmowanie prostych obowiązków w domu i przedszkolu / porządkowanie zabawek, układanie książek, opieka nad zwierzątkiem/ -słuchanie kolegów pełniących dyżur w grupie, podporządkowywanie się ich poleceniom i uwagom - poszanowanie własności i wytworów pracy kolegów -przygotowywanie drobnych upominków dla bliskich /rodzice, rodzeństwo, dziadkowie/ -prezentowanie programów artystycznych z okazji świąt rodzinnych i przedszkolnych -uczenie się prostych zasad savoir – vivre'u, stosowanie ich w sytuacjach codziennych 	<ul style="list-style-type: none"> Pełnienie dyżurów w sali Wystawki prac dzieci Wykonywanie laurek, zabawek, obrazków itp. Uroczystości przedszkolne z udziałem członków rodziny „Grzeczny przedszkolak” – quiz tematyczny 	<ul style="list-style-type: none"> Tablica dyżurów Albumy prac dzieci Zdjęcia Gazetka dla rodziców Filmy video Fotoreportaże Scenariusze uroczystości

- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -
<p style="text-align: center;">KONTROLUJĘ SWOJE ZACHOWANIE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ustalenie norm i reguł życia w grupie, przestrzeganie ich -ponoszenie konsekwencji łamania przyjętych umów -uczenie dzieci umiejętności określania swoich uczuć, wyrażania myśli w zrozumiały dla innych sposób -podejmowanie oceny postępowania własnego i kolegów w konkretnych sytuacjach -rozdzielanie prawdy, fałszu, fantazji, kłamstwa w utworach literackich i w sytuacjach codziennych -uczenie dzieci umiejętności czerpania radości z sukcesów innych i przyjmowania z godnością własnej porażki 	<p>„Kodeks przedszkolaka”</p> <p>znaki umowne /graficzne/ dotyczące poprawnego zachowania się</p> <p>trening umiejętności</p> <p>drama</p> <p>zagadki pantomimiczne</p> <p>rozmowy z dziećmi</p> <p>opowiadania, historyjki obrazkowe, przedstawienia teatralne z udziałem aktorów</p> <p>sytuacje dnia codziennego wzmocnienia pozytywne</p>	<p>Gazetka dla rodziców Kronika grupowa Scenariusze zabaw i zajęć Prace dzieci Album</p>

2. BEZPIECZEŃSTWO

NORMY POSTĘPOWANIA	CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSOBY REALIZACJI	EWALUACJA
- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -
<p>SŁUCHAM UWAŻNIE DOROSŁYCH</p>	<p>-ustalenie zasad warunkujących bezpieczeństwo podczas pobytu w przedszkolu /sala, ogród/ oraz na wycieczkach</p> <p>- poznawanie konsekwencji niebezpiecznych zabaw i zachowań w domu i przedszkolu</p> <p>- poznanie niektórych możliwości radzenia sobie w sytuacjach zagrażających własnemu bezpieczeństwu</p> <p>-rozumienie przestrzegania zasad kodeksu drogowego dla pieszych</p> <p>-poznanie i rozumienie zachowań zwierząt i ostrożnego zachowania się w kontaktach z nimi</p>	<p>Znaki umowne</p> <p>Zajęcia profilaktyczne: „Bezpieczna zabawa”</p> <p>Scenki rodzajowe</p> <p>Spotkanie z policjantem: „Obcy niebezpieczny”, „Bezpieczne zabawy zimą/latem”, „Bądź ostrożny na drodze”</p> <p>Konkursy , quizy spotkanie z weterynarzem: „Zwierzęta wokół nas”</p> <p>wycieczki, spacer</p> <p>filmy dydaktyczne</p>	<p>Prace plastyczne</p> <p>Scenariusze zajęć</p> <p>Tablice graficzne /znaki umowne/</p> <p>Makieta osiedla</p> <p>Zdjęcia</p> <p>Krzyżówki, gry dydaktyczne</p> <p>Albumy</p> <p>Prace dzieci</p>

3. ZDROWIE

NORMY POSTĘPOWANIA	CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSOBY REALIZACJI	EWALUACJA
- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -
LUBIĘ CZYSTOŚĆ	<p>-zachęcanie dzieci do dbałości o czystość osobistą i ład w otoczeniu</p> <p>-doskonalenie umiejętności w zakresie samoobsługi /ubieranie się i rozbieranie, mycie/</p> <p>- uwrażliwianie dzieci na kulturę spożywania posiłków /umiejętność cichego jedzenia, używania serwetek, ładnego nakrywania stołu/</p>	<p>Kącik czystości w łazience</p> <p>Zajęcia i zabawy tematyczne Filmy animowane</p> <p>Pełnienie dyżurów podczas posiłków Scenki rodzajowe Program „Super Wiewiórka”</p>	<p>Gazetka czyściocha</p> <p>Rozmowy z rodzicami</p> <p>Zajęcia otwarte</p>
CHCĘ BYĆ ZDROWY	<p>-uświadamianie dzieciom konieczności dbania o higienę jamy ustnej</p>	<p>Program profilaktyki próchnicy zębów. Spotkania ze stomatologiem: „Jak należy dbać o zęby” „Klub wiewiórka” konkurs plastyczny „Biały ząbek”</p>	<p>Scenariusze</p> <p>Foldery, wystawa prac dzieci</p> <p>Wyniki konkursu - sprawozdanie</p>

- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -
<p>CHCĘ BYĆ ZDROWY</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozumienie potrzeby odbywania wizyt kontrolnych u lekarza i poddawania się niektórym zabiegom - uświadamianie dzieciom konieczności spożywania owoców i warzyw jako źródła witamin -uczenie się umiejętności dokonywania wyboru odpowiedniego ubrania stosownie do pogody i pory roku -rozumienie znaczenia rekreacji i aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu w procesie hartowania organizmu i zapobiegania chorobom -uwrażliwianie dzieci na szkodliwy wpływ hałasu na zdrowie - zachęcanie dzieci do włączania się w działania prozdrowotne i proekologiczne przedszkola i środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> Spotkania z lekarzem, pielęgniarką Historyjki obrazkowe Zielone kącki w sali – zakładanie hodowli Zajęcia kulinarne z udziałem rodziców Rozmowy okolicznościowe, scenki rodzajowe Festyn rodzinny „Olimpiada przedszkolaków” - rozgrywki sportowe w Ogrodzie Jordanowskim drama konkursy, quizy, turnieje 	<ul style="list-style-type: none"> Zdjęcia, prace plastyczne Zdjęcia , rysunki Scenariusze Film video Ankieta dla rodziców Sprawozdanie Scenariusz Film dydaktyczny Wyniki konkursów – gazetka grupowa, wystawa prac dzieci

4. KONTAKTY SPOŁECZNE

NORMY POSTĘPOWANIA	CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSOBY REALIZACJI	EWALUACJA
<p>UMIEM SIĘ BAWIĆ Z DZIEĆMI</p>	<p>-tworzenie dzieciom warunków do wspólnych zabaw i zgodnego współdziałania</p> <p>-rozumienie potrzeb innych dzieci i ich prawa do spokojnej zabawy lub odpoczynku</p> <p>- rozwijanie umiejętności nawiązywania poprawnych kontaktów społecznych /rozwiązywanie konfliktów, ponoszenie konsekwencji złego zachowania/</p> <p>-uwrażliwianie dzieci na przejawy agresji i nietolerancji wobec innych dzieci / dzieci niepełnosprawne, biedne, młodsze/</p> <p>- zachęcanie dzieci do podejmowania działań na rzecz innych</p>	<p>Kąciki zabaw i zainteresowań</p> <p>Kącik wyciszenia</p> <p>Drama</p> <p>Scenki rodzajowe</p> <p>Rozmowy na temat zaistniałej sytuacji</p> <p>System umów</p> <p>Teatrzyk kukiełkowy, filmy,</p> <p>Historyjki obrazkowe</p> <p>Przykłady literackie</p> <p>Akcja PCK „Mikołaj w Domu Dziecka”,</p> <p>Pozyskiwanie funduszy na dożywianie biednych dzieci – Światowy Dzień Walki z Głodem</p> <p>Upominki, przedstawienia dla młodszych dzieci,</p>	<p>Scenariusze,</p> <p>Sprawozdania</p> <p>Prace plastyczne dzieci</p> <p>Obserwacja dzieci /karty obserwacji/</p> <p>Zdjęcia, plakaty</p> <p>Nagrania magnetofonowe</p> <p>Filmy video</p> <p>Scenariusze sprawozdania</p>

- 1 -	- 2 -	- 3 -	- 4 -
<p style="text-align: center;">SZANUJĘ OSOBY DOROSŁE</p>	<p>-wzmacnianie więzi rodzinnych /poznawanie zainteresowań rodziców, ich pracy zawodowej roli dziadków, ciekawych historii, kultywowanych tradycji rodzinnych/</p> <p>- tworzenie sytuacji do integrowania się środowiska rodzinnego z przedszkolem</p> <p>-dostarczanie dzieciom przykładów okazywania przywiązania i szacunku osobom bliskim</p> <p>- rozumienie potrzeby niesienia pomocy osobom starszym i chorym</p> <p>- rozbudzanie zainteresowań pracą ludzi różnych zawodów /szanowanie wytworów pracy człowieka/</p>	<p>Zajęcia i zabawy tematyczne</p> <p>Uroczystości przedszkolne</p> <p>Spotkania rodzinne, zajęcia otwarte</p> <p>Różne formy współpracy</p> <p>Przedstawienia teatralne, opowiadania, baśnie</p> <p>„Jasełka”</p> <p>spotkania wycieczki zajęcia techniczne</p>	<p>Rodzinne drzewa genealogiczne</p> <p>Scenariusze, Gazetka dla rodziców Ankiety Wywiad z rodzicami Kalendarz uroczystości</p> <p>Prace plastyczne</p> <p>Albumy Gazetki tematyczne</p>

5. MOJA OJCZYZNA

NORMY POSTĘPOWANIA	CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSÓBY REALIZACJI	EWALUACJA
<p>ZNAM MOJE MIASTO</p>	<p>-rozbudzanie zainteresowań dzieci wydarzeniami społeczno-kulturalnymi w miejscu zamieszkania</p> <p>-zachęcanie do poznawania historii swego miasta, jego zabytków, ciekawych ludzi, miejsc użyteczności publicznej</p> <p>-kultywowanie tradycji regionalnych /charakterystyczne motywy w sztuce, zwyczaje, obrzędy/</p>	<p>Plenery malarski, rzeźbiarski, wystawy w muzeum Przedstawienia</p> <p>Kąciki regionalne w sali Spotkania Wycieczki filmy</p>	<p>Zdjęcia, gazetki tematyczne Wywiady /nagrania/</p> <p>Filmy video</p> <p>Program wycieczki sprawozdanie</p> <p>Prace dzieci, wystawa scenariusze</p>
<p>JESTEM POLAKIEM</p>	<p>-uświadamianie dzieciom ich przynależności narodowej /poznawanie barw, godła, hymnu, ważniejszych wydarzeń historycznych/ -poznawanie ciekawych regionów Polski /zwyczaje ludowe, stroje, pieśni itp./ -uwrażliwienie dzieci na piękno polskiej ziemi</p>	<p>Zajęcia, wycieczki, filmy krajoznawcze</p> <p>Nauka elementów tańców narodowych Prace plastyczne Prezentacje artystyczne dzieci</p>	<p>Sprawozdania Albumy</p> <p>Nagrania Wystawa prac dzieci</p>

6. ŚWIAT WARTOŚCI

WARTOŚCI	CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSÓBY REALIZACJI	EWALUACJA
TOLERANCJA	<ul style="list-style-type: none"> -grzeczność w słowach, gestach i zachowaniu, - dbałość o dobro innych, - zaspakajanie potrzeb innych, - poszanowanie odmienności kulturowej, rasowej i językowej, - jednakowe prawa dla wszystkich, 	<p>Zajęcia i zabawy integracyjne. Historyjki obrazkowe, bajki, opowiadania. Scenki dramowe i pantomimiczne. Uroczystości przedszkolne. Spotkania.</p>	<p>Zdjęcia, gazetki tematyczne Wywiady /nagrania/ Sprawozdanie. Prace dzieci, wystawa. Scenariusze. Strona www.</p>
UCZCIWOŚĆ PRAWDA	<ul style="list-style-type: none"> -prawdomówność i poszanowanie prawdy, -nieprzywłaszczanie sobie cudzego mienia, rzetelność, 	<p>Zajęcia, zabawy tematyczne, dramowe. Prace plastyczne.</p>	<p>Albumy tematyczne. Scenariusze. Wystawa prac dzieci.</p>
ODPOWIEDZIALNOŚĆ DOBRO	<ul style="list-style-type: none"> - rzetelne wykonywanie swoich obowiązków, - odpowiedzialność za własne uczucia i czyny, - rozwiązywanie konfliktów, radzenie sobie ze złością i agresją, wybaczenie, -poszanowanie środowiska przyrodniczego, - rozwijanie postaw proekologicznych 	<p>Bajki, opowiadania, wiersze. Teatryki, inscenizacje, przedstawienia. Prace plastyczne. Akcje ekologiczne. Konkursy, przeglądy. Prace społeczno – użyteczne.</p>	<p>Strona www. Sprawozdania i prezentacje. Dyplomy. Gazetki tematyczne. Prace plastyczne – wystawka.</p>

<p style="text-align: center;">ODWAGA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - odpowiedzialność za własne słowa, czyny, - umiejętność przyznawania się do własnych błędów, - pokonywanie nieśmiałości, - zawieranie nowych znajomości 	<p>Kodeks Przedszkolaka. Zabawy swobodne i zorganizowane. Scenki rodzajowe, dramowe. Bajki, opowiadania, wiersze. Historyjki obrazkowe. Zabawy integracyjne.</p>	<p>Sprawozdanie. Prace plastyczne. Scenariusze.</p>
<p style="text-align: center;">PRZYJAŹŃ MIŁOŚĆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie relacji z innymi opartych na wzajemnej sympatii, życzliwości i szczerości, - gotowość niesienia pomocy, - czerpanie przyjemności z przebywania razem 	<p>Uroczystości. Warsztaty z rodzicami. Przedstawienia, inscenizacje, teatryki. Zabawy integracyjne.</p>	<p>Scenariusze. Zdjęcia, filmy. Strona www.</p>
<p style="text-align: center;">PIĘKNO I MĄDROŚĆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzeganie różnorodności w świecie społeczno – przyrodniczym, - rozwijanie wrażliwości na piękno fizyczne i duchowe, - umiejętności wyrażania emocji i uczuć, - ciekawość świata i ludzi, - zdobywanie nowych umiejętności i wiadomości. 	<p>Spacery, wycieczki. Spotkania. Zajęcia i zabawy artystyczne. Programy artystyczne. Kąciki zainteresowań.</p>	<p>Sprawozdanie. Scenariusze. Strona www. Filmy i zdjęcia. Prace plastyczne.</p>

IX. BIBLIOGRAFIA

1. Konwencja Praw Dziecka z 7 lipca 1991.
2. Statut Publicznego Przedszkola nr 2 w Kozienicach.
3. Encyklopedia pedagogiczna, red. Pomykało W. Fundacja Innowacja, Warszawa 1997.
4. Gordon T. Wychowanie bez porażek. IW PAX, Warszawa 1999.
5. Mazlish E. Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły. Media Rodzina, Poznań 2001.
6. Jundziłł I. Nagrody i kary w wychowaniu. Nasz Księgarnia, Warszawa 2000.
7. Sobocki M. ABC wychowania. WSiP, Warszawa 1992.
8. Koźmińska I. Olszewska E. Z dzieckiem w świat wartości. Świat Książki, 2007.
9. Tillman D. Colomina P.Q. Wychowanie w duchu wartości. WSiP. Warszawa 2004.
10. Ogrodzińska T. Nigdy nie jest za wcześnie – rozwój i edukacja małych dzieci. Fundacja Rozwoju Dzieci im. J.A.Komeńskiego. Warszawa 2004 r.

X. Aneks

Załącznik nr 1

KODEKS PRZEDSZKOLAKA

1. MÓWIMY SOBIE MIŁE SŁOWA – JESTEŚMY UPRZEJMI, ŻYCZLIWI I PRZYJAŹNI.
2. SZANUJEMY SIĘ NAWZAJEM.
3. NIE PRZESZKADZAMY SOBIE W ZABAWIE I PRACY.
4. DBAMY O NASZE ZABAWKI, SZANUJEMY JE I SPRZĄTAMY PO SOBIE PO ZABAWIE.
5. STARAMY SIĘ ŻYĆ W ZGODZIE Z DZIEĆMI W GRUPIE I PRZEDSZKOLU – NIKOGO NIE KRZYWDZIMY.
6. STARAMY SIĘ ZJADAĆ WSZYSTKIE POSIŁKI PRZYGOTOWANE SPECJALNIE DLA NAS.
7. DBAMY O SWÓJ WYGLĄD, ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO.
8. AKCEPTUJEMY INNYCH I POMAGAMY SOBIE NAWZAJEM – STARAMY SIĘ POSTĘPOWAĆ UCZCIWIE I SZLACHETNIE.
9. DBAMY O ZWIERZĘTA, CHRONIMY PRZYRODĘ – CHCEMY POSTĘPOWAĆ ODPOWIEDZIALNIE.
10. ZGŁASZAMY DOROSŁYM WSZYSTKIE ZAUWAŻONE NIEBEZPIECZNE RZECZY – MÓWIMY KIEDY DZIEJE SIĘ KOMUŚ KRZYWDA.
11. UCZESTNICZYMY W ZABAWACH I ZAJĘCIACH PROPONOWANYCH NAM I ORGANIZOWANYCH DLA NAS W PRZEDSZKOLU.

Załącznik nr 2

„O prawach dziecka” – Marcin Brykczyński

Niech się wreszcie każdy dowie
i rozpowie w świecie całym,
że dziecko to także człowiek
tyle, że jeszcze mały.

Dlatego ludzie uczeni,
którym za to należą się brawa,
chcąc wielu dzieciom los zmienić
spisali dla Was mądre prawa.

Więc je na co dzień i od święta
spróbujcie dobrze zapamiętać:

1. Nikt mnie siłą nie ma prawa zmuszać do niczego, a szczególnie do robienia czegoś niedobrego.
2. Mogę uczyć się wszystkiego, co mnie zacieka. I mam prawo sam wybierać z kim się będę bawić.
3. Nikt nie może mnie poniżać, krzywdzić, bić, wyzywać. I każdego mogę także na ratunek wzywać.
4. Jeśli mama albo tata już nie mieszka z nami, nikt nie może mi zabraniać spotkać ich czasami.
5. Nikt nie może moich listów czytać bez pytania. Mam też prawo do tajemnic i własnego zdania.
6. Mogę żądać, aby każdy uznał moje prawa. A gry różnię się od innych, to jest moja sprawa.

Tak się tu w wierszu poukładały,
prawa dla dzieci na całym świecie,
byście w potrzebie z nich korzystały
najlepiej jak tylko umiecie.

Załącznik nr 3

Biuro Rzecznika Praw Dziecka
ul. Śniadeckich 10
00-656 Warszawa
telefon: 0 22 696 55 45
fax: 0 22 629 60 79

Biuro jest czynne **od poniedziałku do piątku w godzinach**
08.15 - 16.15.

Adres poczty elektronicznej:
rpd@brpd.gov.pl

Załącznik nr 4

ANKIETA DLA NAUCZYCIELI

Celem ankiety jest dokonanie ewaluacji programu wychowawczego realizowanego w przedszkolu. Uzyskane informacje posłużą planowaniu dalszej pracy wychowawczej.

1. Czy zna Pani program wychowawczy przedszkola?

Tak

Nie

Słabo

2. Który z elementów programu wychowawczego uważa Pani za najistotniejszy? Dlaczego?

.....
.....

3. Które z zadań są najtrudniejsze w realizacji? Dlaczego?

.....
.....

4. Czy realizacja programu przynosi efekty wychowawcze?

Tak

Nie

Dlaczego tak/dlaczego nie?

.....
.....

5. Jakie metody wychowawcze uważa Pani za najbardziej skuteczne i dlaczego?

.....
.....

6. Czy systematycznie dokonuje Pani analizy oddziaływań wychowawczych i ich skuteczności (w jaki sposób)?

.....
.....
.....

7. Jakie zadania wychowawcze realizuje Pani wspólnie z rodzicami?

.....
.....
.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.

Załącznik nr 5

Ankieta dla rodziców

Szanowni Państwo. Pragniemy pozyskać informacje na temat programu wychowawczego realizowanego w naszym przedszkolu. Państwa odpowiedzi będą cenną wskazówką do dalszej pracy.

Proszę zakreślić wybraną odpowiedź.

1. Czy program wychowawczy przedszkola spełnia Państwa oczekiwania?

TAK

NIE

TRUDNO POWIEDZIEĆ

Jeśli nie, to dlaczego:

.....
.....

2. Do kogo zwróciłibyście się Państwo w razie problemów z dzieckiem?

- nauczyciel,
- dyrektor,
- poradnia psychologiczno-pedagogiczna,
- inne

3. Czy współpraca przedszkola ze środowiskiem rodzinnym spełnia Państwa oczekiwania?

TAK

NIE

Jeśli nie, to dlaczego:

.....
.....

4. Czy zdaniem Państwa przedszkole kształtuje w dziecku:

- poczucie sprawiedliwości	TAK	NIE
- wpaja szacunek dla ludzi i prawdy	TAK	NIE
- uczy rozróżniania dobra i zła	TAK	NIE

5. Jakie cele wychowawcze powinno realizować przedszkole?

.....
.....

6. Jakie formy powinna przyjmować współpraca między szkołą a rodzicami w zakresie wychowania?

.....
.....

7. Czy według Państwa stosowany w przedszkolu system motywacyjny przynosi oczekiwane rezultaty?

TAK

NIE

NIE MAM ZDANIA

Jeśli tak, to co uległo zmianie w zachowaniu dziecka:

.....
.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.

Załącznik nr 6

ANKIETA INFORMACYJNA O DZIECKU

Drodzy Państwo

Bardzo cieszymy się, że zdecydowali się Państwo zapisać swoje dziecko do naszego przedszkola. Pragniemy pozyskać informacje o Państwa pociechach, ich upodobaniach i potrzebach oraz poznać Państwa oczekiwania w stosunku do naszej placówki. Informacje podane w ankiecie będą pomocne przy organizowaniu pracy z dziećmi.

Imię i nazwisko:

Data urodzenia dziecka:

Zdrobnienie, które lubi:

1. Czy dziecko posiada rodzeństwo? Tak Nie
Jeśli tak, to ile?W jakim wieku? Którym dzieckiem jest z kolei?

2. Czy dziecko posiada własny pokój do zabawy? Tak Nie

3. Czy dziecko uczęszczało do żłobka? Tak Nie

4. Czy przebywało w szpitalu? Tak Nie
Jak długo?

Przyczyna:

5. Jest pod opieką specjalisty? Tak Nie
Jakiego?

6. Jest uczulone? Tak Nie
Na co?

7. Inne uwagi o stanie zdrowia, jakie chcieliby Państwo przekazać:
.....
.....
.....

8. W jakich godzinach dziecko będzie przebywało w przedszkolu?
.....

9. Jest praworęczne czy leworęczne (podkreślić prawidłowe)?

10. Jest samodzielne? Tak Nie

11. Zdecydowanie nie lubi potraw – proszę wymienić:
.....

12. Czy dziecko sygnalizuje potrzeby fizjologiczne? Tak Nie
Jeśli tak, to w jaki sposób?
.....

13. Czy trzeba mu o nich przypominać? Tak Nie
14. Czy wymaga przy tym pomocy? Tak Nie
15. Czy dziecko śpi w ciągu dnia? Tak Nie
Jeśli tak, to w jakich godzinach?

.....
16. Czy łatwo rozstaje się z mamą i tatą? Tak Nie

17. Proszę podkreślić cechy charakterystyczne dziecka:

Dziecko jest raczej:

pogodne, spokojne, ruchliwe, płacziwe, lękliwe, zamknięte w sobie, odważne.

W kontaktach z innymi:

uległe, narzuca swoją wolę, współdziała, troskliwe, obojętne.

W zdenerwowaniu lub złości najczęściej:

płacze, rzuca się na ziemię, bije innych, zamyka się w sobie, ustępuje.

18. Czy są sytuacje, w których się boi? Tak Nie

Jakie?

.....
.....
19. W domu najczęściej bawi się: z mamą, z tatą, z innymi dorosłymi, z innymi dziećmi, samo.

20. Najchętniej zajmuje się: zabawkami, rysowaniem, malowaniem, oglądaniem TV, oglądaniem książek, słuchaniem czytanych bajek.

21. Proszę podać trzy dominujące cechy charakteru dziecka:

.....
.....
22. Inne informacje i sugestie, które chcielibyście nam Państwo przekazać:

.....
.....
.....
.....

.....
(podpis rodzica)

DZIECIECY SYSTEM WARTOŚCI RODZICU - TO DZIECKU JEST POTRZEBNE NAJBARDZIEJ

Mamo, tato ...

- **Skąd mam wiedzieć co to są wartości** - pokaż mi je wszystkie.
- **Skąd mogę wiedzieć, że wartości to nie rzeczy**- przecież i dla ciebie jest coraz ważniejsze tylko to co masz.
- **Skąd mam wiedzieć jak bronić swoich wartości** - pokaż mi jak się to robi.
- **Jak mam rozróżnić dobre wartości od fałszywych** - naucz mnie odróżniać je od siebie.
- **Skąd mam wiedzieć, że to co ważne układa się wg. hierarchii** - pokaż mi co jest najważniejsze.
- **Skąd mam wiedzieć co to jest "system wartości"**- pomóż mi zebrać to co ważne, w co warto wierzyć, czego warto bronić, co warto przyjąć za własne i tym żyć.
- **Skąd mam wiedzieć, że to co mówią do mnie w reklamach, gazetach które czytam, grach w które gram, słowach dorosłych, nie wszystko jest dla mnie pożyteczne** - pomóż mi to zrozumieć.
- **Skąd mam wiedzieć, że nie wszystko co mówią dorośli jest prawdą**- przynajmniej ty mnie nie okłamuj kiedy rozmawiasz ze mną.
- **Skąd mam wiedzieć że wartości nabywa się od najmłodszych lat, a nie dopiero jak "dorosnę"**- pokazuj mi dobre wartości od urodzenia, a nie czekaj w nieskończoność na właściwy moment.
- **Skąd mam wiedzieć że pieniądze, sława, władza, kariera to fałszywa droga**- przecież pozwalasz mi słuchać bez przerwy, że to jest najważniejsze w życiu.
- **Skąd mam wiedzieć że to co dobre jest mało "medialne" i zbyt "zwyczajne"**: być ojcem, matką, uczciwość, przyjaźń, szacunek, prawda - przecież nikt tego głośno nie mówi, w szkole tego nie uczą, a ty też każesz mi się tego tylko domyślać.
- **Skąd mogę wiedzieć że jedne wartości w pewnych sytuacjach mogą (a nawet powinny) ustępować innym** - ważniejszym, przecież ty tak niewiele

zrobiłeś aby poświęcić swoją wygodę, spokój, pieniądze dla zachowania najważniejszych ze swoich dawnych zasad.

- **Skąd mam wiedzieć, że z wiekiem wartości dojrzewają** - przecież tobie tak trudno wyrosnąć z błahych i niesłusznych ocen przyzwyczajęń.
- **Skąd mam wiedzieć, że nie trzeba się nie wstydzć tego co dla mnie ważne: rodziny, szczerości, uczciwości, ufności, miłości, strachu**- przecież na każdym kroku przekonujesz mnie że moje wartości są naiwne i mniej ważne od twoich.
- **Skąd mogę wiedzieć, że i czas jest wartością** - masz go przecież tak mało dla mnie.
- **Skąd mam wiedzieć, że życie polega na doświadczaniu** - też sytuacji przykrych, niemiłych lub bolesnych - przecież stale mi czegoś zabraniasz, straszysz albo każesz.
- **Skąd mam wiedzieć, że inni mają (i mogą mieć) swoje zasady, trzeba je szanować**- przecież cały czas się upierasz, że tylko twoje zasady są jedynie słuszne i najważniejsze.
- **Skąd mam wiedzieć, że tak ważne w życiu jest słuchanie, cierpliwość, szacunek**- przecież ty mnie w ogóle nie słuchasz - ignorujesz !
- **Skąd mam wiedzieć, że nie wszystkie zasady są realne do zrealizowania**- żyj nimi, a nauczę się odróżniać realne od nierealnych.
- **Skąd mam wiedzieć, że złego przykładu nie dają mi "inni", "ludzkość" tylko TY.** A jeśli od **CIEBIE** nauczę się dobrych zasad - co obchodzi mnie zły przykład "ludzkości".
- **Przecież tego co najważniejsze w życiu nie nauczę się z książek, oglądając telewizję, słuchając piosenek czy słuchając wszystkich dorosłych- tylko obserwując ciebie.**

Autor Rafał Ryszka
Wrocławskie Stowarzyszenie Wychowawców